
Rahandusministeerium

E-post: info@rahandusministeerium.ee

Koopia: rahandusminister Jürgen Ligi, e-post: jurgen.ligi@fin.ee ja info@just.ee

Teie: 18.09.2024 nr 1.1-10.1/4134-1

Meie: /kuupäev digitaalalkirjas/

RE: Hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu

Kooskõlastamisele saadetud eelnõu on Rahandusministeeriumis menetletud juba aastaid ning iga uue rahandusministri ametisse astumise järel üritab grupp ametnikke seda (uue ministri teadmatust ära kasutades?) uuesti Vabariigi Valitsusele ja Riigikogule esitada. Nende aastate jooksul oleme esitanud palju kordi vastuargumente sellise seaduse kehtestamiseks, millega on kavas lõpetada hoiu-laenuühistute tegevus ning juurida Eestis välja väga pikaajaline ühistegevuse vorm, mis on levinud paljudes riikides (eelnõu § 1 punktis 63 kavandatud muudatused kehtivasse seadusesse). Lisaks üldistele argumentidele oleme omalt poolt mitmel korral esitanud ka konkreetseid muudatusettepanekuid kehtivasse seadusesse, kuid kõik see on jäänud tähelepanuta, sest eelnõu autorite siht on olnud selge – hävitada hoiu-laenuühistud. Senimaani on teadmata ainult eelnõu autorite tegelik motivatsioon seda teha, kuigi seda võib aimata. Ilmselgelt ei saa selleks olla üksikute „hoiu-laenuühistute“ (jutumärgid tahtlikud, sest tegemist ei ole sisuliselt olnud hoiu-laenuühistutega) maksejõuetuks muutumine, sest pankrotti on läinud lugematu hulk osaühinguid ja aktsiaseltse (sh ka panku), kuid keegi pole tulnud mõttele neid äriühinguid või finantsinstitutsioone sel põhjusel ära kaotada.

Uuel kujul esitatud eelnõu on ka sel korral (nagu varemgi) läbinud mõningaid kosmeetilisi kohendusi, kuid see eelnõu põhieesmärki ei muuda. Me ei näe enam mingit mõtet kommenteerida iga üksikut muudatusettepanekut eraldi võetuna, sest eelnõu põhisihit – hävitada hoiu-laenuühistute institutsioon ja sellealane ühistegevus Eestis – ei ole muutunud ning sellest ei ole loobutud. Pigem oleme seisukohal, et eelnõu ja sellega kavandatavate muudatuse maht on nii suur ainult kooskõlastavate asutuste ja seotud isikute tähelepanu kõrvale juhtimiseks, et suurendada nende töökoormust eelnõu läbitöötamisel ja üritada juhtida nende tähelepanu täiesti kõrvalistele küsimustele. Ei ole lihtsalt loogiline, miks peaks seadust, mis on kavas mõne aasta möödudes kehtetuks tunnistada, veel enne nii oluliselt muutma ja sellega muuta hoiu-laenuühistute elu veel mõne aasta jooksul keerulisemaks,

---

tagades nende järkjärgulise hääbumise juba enne hoiu-laenuühistute seaduse kehtivuse kaotamist (eelnõu § 1 punkt 64). Või ongi see mingi sadismi erivorm?

Soovitame siinkohal ministril nõuda eelnõu autoritelt välja kõik varasemalt Eesti Hoiu-laenuühistute Liidu poolt eelnõu kohta saadetud kirjad, ettepanekud ja omapoolsed eelnõud ning nendega tutvuda, sest meie seisukohad on aastate jooksul väga selgelt välja toodud ning seisame kindlalt eelnõu sellisel kujul seaduseks saamise vastu.

Kui eelnõu eelmisel korral kooskõlastusringil oli, nõudis Justiitsministeerium, et eelnõu seletuskiri sisaldaks põhjalikumalt eelnõu põhiseadusele vastavuse analüüsi, sest eelnõu võib sisaldada põhiseaduse riiveid. Eelnõu seletuskirja ongi lisandunud eelnõu põhiseaduslikkuse analüüs (see koosneb enamasti küll põhiseaduse kommentaaride ja Riigikohtu otsuste ümberkirjutamisest, mis sellisena ei puutu üldse konkreetse teemasse), kuid sellest nähtub tuntud tõsiasi, et eelnõu ettevalmistajatel on reeglina kiusatus tõlgendada põhiseadust just nii, et see ei segaks nende plaani, järgides küll ehk kohustust põhiseadusele vastavust analüüsida, kuid täites seda formaalselt ning jõudes alati järeldusele, et põhiseadusega vastuolu ei eksisteeri.

Meie hinnangul on eelnõu vastuolus Eesti Vabariigi põhiseaduse §-s 11 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega: „Õigusi ja vabadusi tohib piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust“. Nagu oleme eelnevatel aastatel korduvalt Rahandusministeeriumile selgitanud, on hoiu-laenuühistute liikmed hoiu-laenuühistute omanikud, mida ei saa võrrelda pankade hoiustajatega, kel puudub pangaga omandisuhe. Seega ei ole tegemist ka avalikkuselt hoiuste kaasamisega (neid kaasatakse oma osanikelt). Sisuliselt on tegemist sama suhtega nagu osanikul osauhingus ja aktsionäril aktsiaseltsis, kuid viimaste puhul ei peeta (õigustatult) vajalikuks rangete piirangute seadmist (kuni ettevõtlusvormi hävitamiseni) osanike ja/või aktsionäride “kaitseks”.

Põhiseaduse §-s 11 rõhutatakse muu hulgas, et piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud. Seega, põhiseaduse §-ga 11 on vastuolus iga kavandatav seadus, mille eesmärk on kunstlikult kaitsta inimest tema enda eest, kuigi ta seda kaitset ei soovi, ning võtta temalt ära vabadusi ja õigusi. Selline lähenemine ei ole demokraatlikus ühiskonnas vajalik ega tohiks olla ka lubatav. Ehk siis, kui hoiu-laenuühistu liikmeks (kaasomanikuks) on saanud inimene, kes oma vaba tahte alusel paigutab äriühingusse oma raha, on ta mõtlemisvõimelise kodanikuna selgelt teadvustanud oma tegevuse sisu, eesmärki ja võimalikke tagajärgi; samamoodi, nagu ka aktsionärina äriühingu aktsiaid omandades.

Lisaks eeltoodule ei loobu me ühestki oma seisukohast, mille oleme esitanud kõnealuse eelnõu kohta varasematel aastatel ja mis kõik on Rahandusministeeriumi ametnikele kättesaadavad.

Et eelnõu varasema menetluse käigus ei ole arvestatud meie taotlustega kaasata meid eelnõu menetlemise protsessi nagu seda näevad ette „Vabariigi Valitsuse reglemendi“ § 4 lg 2 ja Vabariigi

---

Valitsuse kinnitatud „Kaasamise hea tava“¹ (üksikud kohtumised erinevate ministritega selleks ei kvalifitseeru), **siis teeme veel kord ettepaneku kohtuda rahandusministriga ning arutada eelnõu edasise menetlemise võimalusi pärast seda, kui loobutakse hoiu-laenuühistute kui institutsiooni kaotamise plaanist.**

Meeldetuletuseks: eelmine rahandusminister (sama erakondliku kuuluvusega) lubas kohtumisel hoiu-laenuühistutega, et enne eelnõu järjekordset saatmist kooskõlastusringile ja sellekohast meediakampaaniat ajakirjanduses korraldatakse veel üks omavaheline kohtumine, et arutada eelnõusse tehtud muudatusi. Sellist kohtumist ei toimunud.

Lugupidamisega,

/allkirjastatud digitaalselt/

Uno Silberg
EHLÜL ja Eesti HLÜde nimel

---

¹ <https://www.riigikantselei.ee/kaasamise-hea-tava>